

Sygn. akt IV CSK 593/19

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa Rolniczej Spółdzielni [...] w D.
przeciwko Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa w Warszawie
o ustalenie ewentualnie o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
oraz z powództwa Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Warszawie
przeciwko Rolniczej Spółdzielni [...] w D.
o wydanie nieruchomości,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej (pозwanej wzajemnej)
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 14 stycznia 2019 r., sygn. akt V ACa 588/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony powodowej - pozwanej wzajemnie na rzecz strony pozwanej - powodowej wzajemnie kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony powodowej - pozwanej wzajemnie Rolniczej Spółdzielni [...] w D. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 stycznia 2019 r., sygn. akt V ACa 588/18 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹§ 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹§ 1 pkt 1, 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze,

które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002 r, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.). Nie istnieje potrzeba wykładni wskazanego przepisu, gdy przedstawione kwestie prawne były wielokrotnie rozważane w judykaturze.

Istotnych zagadnień prawnych i wykładnię przepisów prawnych budzących wątpliwości skarżąca łączy z potrzebą wyjaśnienia: 1) zasadności dochodzenia na podstawie art. 705 k.c. przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa żądania wydania nieruchomości, co do której prawo własności przysługuje Skarbowi Państwa i możliwości zastosowania wobec takiej nieruchomości przepisów art. 5 ust. 1 w zw. z art. 1 i 2 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa; 2) czy w świetle art. 39 ust. 1 tej ustawy w zw. z zarządzeniem nr 9/2013 Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych z dnia 13 stycznia 2013 r. w sprawie zasad dzierżawy nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, przysługuje dzierżawcy prawo domagania się przedłużenia umowy dzierżawy, w tym przedstawienia przez KOWR nowych warunków dzierżawy.

Następstwo prawne KOWR po ARR wynika z art. 45 i art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. poz. 624 ze zm.).

Kwestie zawarte w pierwszym zagadnieniu były już wyjaśniane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. uzasadnienie wyroku z dnia 29 listopada 2017 r. II CSK 145/17). Z mocy ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. poz. 623 ze zm.; dalej: „u.k.o.w.r.”), zadania i funkcje, dotychczas realizowane przez Agencję Nieruchomości Rolnych (dalej: „ANR”) przejął Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (dalej: „KOWR”), który z dniem 1 września 2017 r. z mocy prawa wstąpił w ogół praw i obowiązków Agencji Nieruchomości Rolnych (art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa, Dz. U. poz. 624 ze zm.). Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.k.o.w.r., KOWR również jest państwową osobą prawną będącą agencją wykonawczą w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

W związku z tym, państwowych osób prawnych, zarówno ANR do 1 września 2017 r., a obecnie KOWR nie można utożsamiać ze Skarbem Państwa. KOWR nie jest więc państwową jednostką organizacyjną Skarbu Państwa w rozumieniu art. 67 § 2 k.p.c. Występuje on w obrocie prawnym samodzielnie, jako odrębny od Skarbu Państwa podmiot, któremu ustawa przyznała osobowość prawną (art. 33 k.c. w zw. art. 2 ust. 1 u.k.o.w.r.). KOWR wykonuje prawo własności i inne prawa rzeczowe na rzecz Skarbu Państwa w stosunku do mienia nieruchomego wchodzącego w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, który nadal jest właścicielem nieruchomości tworzących ten Zasób (art. 5 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 396, dalej: „u.g.n.r.s.p.”). KOWR dysponuje tym Zasobem na zasadach określonych w ustawie (art. 12 ust. 3 u.g.n.r.s.p.) oraz nimi gospodaruje (art. 24 u.g.n.r.s.p.). Jest więc jedynie instytucją powierniczą Skarbu Państwa, gdyż na zewnątrz występuje jako wyłączny dysponent określonego prawa, działając w imieniu własnym i ponosząc własną odpowiedzialność za te działania (zob. też rozważania prawne dotyczące statusu prawnego Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa - poprzednika prawnego ANR - wyrażone w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1994 r., III CZP 189/93, OSNC 1994 nr 6, poz. 121). Zgodnie z art. 38 u.g.n.r.s.p. mienie wchodzące w skład zasobu

własności rolnej Skarbu Państwa może być wydierżawianie osobom fizycznym lub prawnym.

W odniesieniu do nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa określonych w art. 1 i 2 u.g.n.r.s.p., legitymacja procesowa przysługuje KOWR (przed 1 września 2017 r. ANR; zob. też uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1994 r., III CZP 189/93).

Drugie zagadnienie prawne dotyczące art. 39 u.g.n.r.s.p. Zgodnie z art. 39 ust. 2 pkt 1 przetargu nie stosuje się, jeżeli dzierżawca złożył KOWR oświadczenie o zamiarze dalszego dzierżawienia nieruchomości na nowych warunkach uzgodnionych z KOWR. Przepis ten jednak nie stanowi automatycznej podstawy prawnej zobowiązującej KOWR, a wcześniej jego poprzednika prawnego do złożenia oświadczenia woli. Art. 39 ust. 4a tej ustawy statuuje domniemanie wyrażenia zgody, w wypadku, gdy KOWR nie udzieli odpowiedzi odnośnie do oświadczenia dotychczasowego dzierżawcy o zamiarze dalszego kontynuowania dzierżawy, z tym że w takim przypadku umowa ulega przedłużeniu jedynie na okres roku. W sprawie powód żądał zobowiązania pozwanego do przedłużenia umowy dzierżawy na okres 10 lat. Niezależnie od tego, poprzednik prawny KOWR udzielał odpowiedzi na wniosek powódki o przedłużenie umowy dzierżawy i motywował przyczyny odmowy kontynuacji tej umowy (k. 63-65).

Ubocznie należy wskazać, że z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych wynika, że strona powodowa, według stanu na listopad 2016 r., miała zaległości w płaceniu czynszu dzierżawnego (k. 66; zaświadczenie o niezaleganiu dotyczy 2016 r. i pochodzi z września 2016 r. - k. 61), a w toku trwającego od 1993 r. stosunku dzierżawy strona powodowa również miała zaległości czynszowe, które były przedmiotem postępowań sądowych (k. 139 i n.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, j.t.: Dz. U. z 2018 r. poz. 265., w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. poz. 1667). Strona pozwana - powodowa wzajemnie tj. KOWR złożyła skutecznie odpowiedź na skargę kasacyjną. W sprawie nie występuje bowiem obowiązkowe zastępstwo procesowe Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż wartość przedmiotu sprawy jest niższa niż 5 000 000 zł (zob. art. 12 ust. 9 w zw. z art. 135 i art. 12 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 762) w zw. z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie osób prawnych zastępowanych przez Prokuratorię Generalną RP....(j. t. t. Dz. U. z 2019 r., poz. 702 (Grupa G, pkt 2 poz. 2 załącznika).

as]

jw